

Energiahatékonysági Kötelezettségi Rendszer Magyarországon

Tapasztalatok, tanulságok és
szakpolitikai javaslatok az első év után

A hazai energiasztratégiai dokumentumok a következőé evtized egyik kulcsfontossgu energiahatékonysági szakpolitikai intézkedéseként hivatkozzk a 2021-tl bevezetett Energiahatékonysági Kötelezettségi Rendszert (EKR). Nagy részben a szabályrendszer kialakításán múlik, hogy az EKR mennyiben lesz sikeres az energiahatékonysági intézkedések felfuttatásban, és a tervezett energiamegtakarítások elérésében. Az EKR külföldön több országban is sikeresen ösztönözte az energiahatékonysági beruházásokat, nem egy példát találni azonban a kevéssé eredményes működésre, a tanulóévek elhúzódására. Energiahatékonysági, klímavédelmi, de tágabb értelemben gazdaságfejlesztési és versenykpessgi szempontból is kulcskérdés ezért az EKR hazai eredményessége.

Itthon az EKR 2021. vi bevezetésével kevés idő maradt az „tkeressre”. A nemzetközi tapasztalatok sikeres átültetése, a hazai keretrendszer hatékony és rugalmas kialakítása és működtetése kulcsszerepet játszik abban, hogy a hazai vállalások teljesíthetők legyenek. A tt pedig folyamatosan emelkedik: a jelenleg tárgyalás alatt lévő Fit for 55 jogszabálycsomag elfogadása esetén a tagállamok arra számíthatnak, hogy a megtakarítási előírás a korábbihoz kpet minimum megduplázódik, ami az EKR-tl elvárt megtakarításokat is tovább növeli.

A MEHI tanulmánya azzal a céllal készült, hogy az EKR hazai bevezetését követő els v tapasztalatai, a kötelezettek visszajelzése, szabályozási szempontok, valamint nemzetközi jó gyakorlatok alapján javaslatokat fogalmazzon meg az EKR továbbfejlesztésére, eredményességének növelésére.

A piaci szereplők visszajelzése (mélyinterjúk és kérdőíves felmérés) alapján megfogalmazott tapasztalatok és következtetések

1. Jelen formájában a hazai EKR a vállalati szektor energiahatékonysági beruházásaiból származó megtakarításokat ösztönzi: **a legknyyebben megvalósítható, gyors megtérülést biztosító, fjlagosan a leggazdaságosabb, főként ipari energiahatékonysági projektek valósulnak meg az EKR keretében.** A beruházások magasabb fajlagos költsége miatt **kevéssé irányulnak beruházások a közintézményi és a lakossági szektorba.** Amennyiben a jelenlegi szabályok maradnak érvényben, fennáll a veszélye annak, hogy az EKR az ipari/vállalati szegmens energiahatékonysági intézkedése marad, a lakossági és közintézményi szektorban lévő megtakarítási potenciált azonban az EKR révén kevéssé sikerül kiaknázni.
2. Az els v tapasztalatait összegezve a megkérdezett szereplők egybehangzó véleménye, hogy az EKR 2021. vi **bevezetése komolyabb előkészítés nélkül zajlott.** Az els vet a döntéshozók és a végrehajtó hatóság is **teszt vnek** szánta, a szereplők is így rtkeltk. **Az EKR els vét nehezítő legfontosabb tényezőknek** a piaci szereplők a jogszabályi bizonytalanságok meglétét, a megtakarítások hitelesítés-

vel járó túlzott kockázatot és a végrehajtási szabályokkal, a kimutatott megtakarítások utólagos érvénytelenítésével kapcsolatos bizonytalanságokat (büntetés, bírságolás) tartják.

- 3. A következő években a szereplők mind az ipari, mind a lakossági szektorban az energiahatékonysági beruházások fel-**

futására számítanak, amit főként az emelkedő energiaárak indukálnak, lerövidítve az energiahatékonysági beruházások megtérülési idejét. A megkérdezettek többségének véleménye, hogy **a megtakarítások kiaknázásához az EKR megfelelő kereteket adhat.**

Az EKR eredményességének elősegítése érdekében megfogalmazott javaslatok a jelenlegi szabályozás módosítására valamint az EKR további részletszabályokkal való kiegészítésére

- 1. Az adicionalitási és lényegességi kritérium jelenleg pontatlanul van definiálva a hazai jogszabályokban.** Amennyiben a két kritérium – az irányelv tartalmának és fogalomhasználatának megfelelő – pontosítása nem történik meg, addig fennáll a veszélye, hogy a szereplők azokat helytelenül értelmezik és használják, meghonosodik egyfajta hazai, sajátos értelmezés, amin pár év múlva már nagyon nehéz lesz változtatni. Sürgős feladat, hogy a két fogalom az irányelvi terminológiával összhangban kerüljön jogszabályi szinten tisztázásra.
- 2. Pontosítani javasoljuk a kötelezett vállalkozások „saját” projektjeinek elszámolására** vonatkozó szabályokat, az EKR-ből származó megtakarítások kiszámításának szabályait **alternatív szakpolitikai intézkedésekkel kombináltan, az épületek külső határoló szerkezeteinek felújításához kapcsolódó energiamegtakarítások** elszámolási szabályait, valamint a berendezések,

épületgépészeti és technológiai rendszerek **környezetbarát tervezési előírásainak figyelembevételére** vonatkozó szabályokat az energiamegtakarítás kiszámításánál.

- 3. Új szabályozási elemként javasoljuk a másodlagos piac működési szabályainak kialakítását. Javasoljuk egy Felújítási Alap felállítását,** amely biztosítaná, hogy az energiahatékonysági járulékok bevételeket kizárólag az energiaszegénység által érintett háztartások energiahatékonysági intézkedéseinek finanszírozására lehessen fordítani. Az EKR-rel kapcsolatos költségek áthárításának mérséklése érdekében, valamint, hogy a kötelezettek a megtakarítási intézkedések megvalósításában legyenek érdekeltek, javasoljuk, hogy a **járulékfizetésnek felső korlátja legyen,** vagyis, a kötelezettek a megtakarítási előírások csak mintegy 20-30%-át teljesíthessék kivásárlással.

A lakóépületek felújításának előmozdítására vonatkozó javaslatok az EKR és más kapcsolódó szakpolitikák révén

- 1. Az épületek energetikai felújításában** rejlő potenciál ugyan indokoltá teszi, de a magas kivitelezési költségek és méretgazdaságosság hiánya miatt külföldön sem jellemző, hogy a kötelezettségi rendszer keretében komplex épületenergetikai felújításokra kerüljön sor – hacsak nem társul hozzá ösztönző szabályozás vagy kiegészítő támogatás. Számos egyéb akadályozó tényező is szerepet játszik abban, hogy nem irányul elegendő lakossági kereslet az épületek energetikai felújítására. **Mindezek miatt itthon sem várható, hogy a lakossági épületenergetikai felújítások az EKR jelenlegi szabályai mellett beindulnak.**
- 2. A lakóépületek energetikai felújításának** ösztönzése **egyrészt a meglévő alternatív szakpolitikák hatásosságának növelésével** és általában a felújításokat akadályozó tényezők csökkentése révén valósítható meg. Ehhez **pénzügyi támogatás, technikai segítségnyújtás és piaci finanszírozási megoldások együttese szükséges.** A teljes felújítási értéklánc mentén szükség van egy olyan ösztönző, támogató keretrendszerre, amely a felújítások tömeges megvalósítást elősegíti.
- 3. A lakossági szektorból származó megtakarításokat a jelenlegi EKR szabályozás továbbfejlesztésével is lehet ösztönözni.** Külföldi jó gyakorlatok és a kötelezetti vélemények alapján a szabályozásnak itthon is elő kellene írnia, hogy **a megtakarítások megadott részarányának a lakossági szektorból kell származnia.** Ezzel elkerülhető, hogy a kötelezettek csak az üzleti szférában, az alacsonyabb fajlagos költségű intézkedéseket valósítsák meg.
- 4. Javasoljuk, hogy a lakossági épületenergetikai projektek előmozdítására kedvezőbb elszámolási szabály (bónusz) is kerüljön bevezetésre,** amennyiben a felújítás megfelel a 7/2006. (V. 24.) TNM rendeletben megállapított, a jelentős felújításra vonatkozó követelményeknek. **A felújítás mélységétől függően a bónusz mértéke is növekedjen,** elősegítendő a komplex mélyfelújítások megvalósulását.
- 5. A lakossági projektek tömegessé válásához ezen intézkedések egyszerűsített elszámolását kell biztosítani.** Ezt standard intézkedések kidolgozásával, továbbá az intézkedések révén elérhető energiamegtakarítás kiszámításához szükséges módszertan közzétételével (katalógus) lehet elősegíteni, ideértve a szemléletformálási, fogyasztói kampány típusú intézkedéseket is. Javasoljuk továbbá, hogy jöjjön létre az EKR kötelezett vállalkozásaihoz kapcsolódó, a lakossági projektek lebonyolítását segítő szervezetekre (pl. önkormányzatok, szövetkezetek, szociális vagy lakhatási szervezetek) vonatkozó szabályozás.
- 6. Az Épületenergetikai Irányelv folyamatban lévő módosítására is tekintettel az épületfelújítási útlevelel** feltételeit jogszabályban kellene mielőbb rögzíteni, és ezzel egyidejűleg új katalóguslapot és módszertant kidolgozni. A felújítási útlevelel **bevezetése szakszerűbben megvalósuló mélyfelújításokat eredményezne,** és a szakaszos felújítások alapjául

szolgálhatna. Az útlevel térítésmentesen készülne a rászorulóknak az energiahatékonysági járulék bevételeiből.

- 7. Az épületek felújításához energetikai minimumkövetelményeket kell megállapítani, vagy előírt energetikai osztály elérését célul tűzni** (pl. D besorolású energetikai tanúsítvány). **Csak az ilyen követelményeknek megfelelő épületkorszerűsítések legyenek elismerhetőek az EKR-ben**, elkerülendő a csekély energiamegtakarítást eredményező, a piacon várhatóan támogatás nélkül is megvalósuló intézkedések támogatását. Szükségesnek tartjuk a minőségi munka garانتálása érdekében **kötelező szakértői közreműködés** vagy szemle előírását, ami a hitelesítéssel járó kockázatot is enyhíthetné.
- 8. A lakossági felújítások előmozdítását egyablakos tanácsadói rendszer** (one-stop shop, OSS) **keretében** javasoljuk biztosítani, amely a felújítási projekt teljes lebonyolításában segíti a felújítókat. Az egyablakos tanácsadó irodák felállításához és országos hálózattá való kiterjesztéséhez európai uniós források (pl. RRF) is rendelkezésre állnak.

- 9. A védendő fogyasztók, illetve az energiaszegénységgel küzdő háztartások** energiaigényének és energiakiadásainak a csökkentésére, valamint ezen ingatlanok energiahatékonyabbá tételére **önmagában az EKR nem ad megoldást**. Helyi vagy regionális szintű szociális intézkedésekkel, felújítási támogatással, tanácsadással kombináltan lehet csak eredményes az energiaszegénység kezelése. Ezért **átfogó, több lépcsős, integrált szociális és energetikai program kidolgozása szükséges**, amelynek egyes elemei akár az EKR-be is beilleszthető intézkedések lehetnek. Ezeknek az intézkedéseknek a tartalmát, feltételeit az energiaszegénységet ismerő szervezetekkel partnerségben kell kidolgozni és közösen megvalósítani. Az **EKR szabályrendszerén belül az energiaszegény háztartásoknál elért megtakarításokra vonatkozó kedvező elszámolás** (az átlagos lakosságihoz képest magasabb bónusz) bevezetése indokolt, amit kiegészíthet az a követelmény, hogy a megatakarítások előre megadott részaránya energiaszegény háztartásoknál valósuljon meg.

Az EKR eredményességét is segítő alternatív szakpolitikai intézkedésekre vonatkozó javaslatok

1. Az EKR-en kívül szükség van a lakossági épületfelújítások ösztönzésére alternatív szakpolitikai intézkedések keretében is, **vissza nem térítendő állami támogatást is biztosító pályázatok keretében, kedvezményes hitellehetőség biztosításával és az EKR-ben való elszámolás**

lehetőségével. Az EKR sikeressége érdekében javasoljuk a meglévő támogatási programok felülvizsgálatát és összehangolását az EKR-rel. Az 1-VNT elszámolási szabály egyelőre nem látszik elegendő ösztönzőnek a lakossági projektek megvalósulásához, lévén, hogy

nincs általánosan igénybe vehető vissza nem térítendő felújítási támogatás vagy önrész nélküli kedvezményes felújítási hitel. A meglévő támogatási formák (otthonfelújítási támogatás, CSOK, falusi CSOK) szintén nem ösztönzik a kimutatható energiamegtakarítással járó mélyfelújításokat.

2. A jelenlegi támogatás programok módosítását javasoljuk ezért oly módon, hogy **a támogatási összeg nagysága és/vagy a kamat mértéke a tervezett energiamegtakarítás mértékével arányosan, lépcsőzetesen változzon**, a teljes támogatási összeg kifizetése csak a valós megtakarítás dokumentált bemutatásával történhessen meg. **A jövőben csak az**

energiamegtakarítás mértékének megfelelően diverzifikált feltételekkel, a mélyfelújításokat a felújítási útlevelek segítségével (akár szakaszosan) ösztönző támogatási program kerüljön kiírásra.

3. Az épületfelújítások végrehajtása minőségének biztosítása érdekében létre kell hozni az **ellenőrzött kivitelezők jegyzékét** olyan energiatermelési korszerűsítéseket végző vállalkozásokról, amelyek rendelkeznek felelősségbiztosítással, vállalják a szakemberi kivitelezést és erre garanciát is nyújtanak. A szakpolitikai irányítás ezt a feladatot a szakmai szervezetekkel együttműködésben láthatná el.